

Հանրի Չարյան

Գնդլիկը

Հայպետհրատ
Երևան 1962

Մի գիշեր տանը բուրն արդեն քնել էին: Մի շատ հետաքրքիր գիրք էի կարդում՝ շների մասին. Ջեյ Լոնդոնի «Սպիտակ ժանիքը»: Հասել էի ամենահետաքրքիր տեղը: Բուլդոկը բռնել էր խեղճ Սպիտակ ժանիքի կոկորդից ու բաց չէր թողնում: Ամբողջովին ուշադրություն դարձած կլանում էի գրքի տողերը: Ի՞նչ կլինի հետո...

Հանկարծ միջանցքից լսեցի շան աղեկտուր վնգստոց: Մի պահ ինձ թվաց՝ Սպիտակ ժանիքի ձայնն էմ լսում, բայց հետո սթափվեցի, վազեցի դեպի դուռը: Դռան շեմքին մի փոքրիկ, սիրուն շնիկ էր կծկվել ու ցրտից դողում էր: Ինձ տեսավ թե չէ, սկսեց պոչը շարժել. ուզում էր ներս մտնել, բայց երևի չէր համարձակվում: Շատ ուրախացա: Ա՛յ քեզ բան. շունն իր ոտքով էր եկել ինձ մոտ: Գրկեցի շնիկին, տարա սենյակս: Հետո գնացի խոհանոց, մի քիչ կաթ լցրեցի ափսեի մեջ, մի կտոր հաց փշրեցի վրան ու բերեցի դրեցի շնիկիս առաջ: Շնիկը դադարեց վնգստալ, պոչը շարժեց ու սկսեց լափել համեղ բրդոշը: Այնքան սիրունի՛կն էր, այնքան փոքրիկ պոչի՛կ ուներ: Գույնը սև էր, իսկ դնչիկն ու թաթերի ծայրերը սպիտակ էին:

- Գնդլի՛կ ջան, սոված ես, հա՞, – ասացի ես:
- Հա՛՛, հա՛՛, – հաչեց նա և շարունակեց լափել համեղ բրդոշը:

Երբ կերավ վերջացրեց, նորից շարժեց պոչը, սեղմվեց ինձ ու նորից հաչեց:

- Կուզե՞ս միասին ապրենք, Գնդլի՛կ ջան, – ասացի ես իմ նոր բարեկամին:
- Հա՛՛, հա՛՛, – համաձայնվեց նա:

Այդպես էլ շնիկի անունը մնաց Գնդլիկ:

Ախր մայրիկս շուն չի սիրում, բա ինչպե՞ս անենք:

Շնիկը կարծես հասկացավ ինձ ու սկսեց տխուր վնգստալ:

Ես իմ փոքրիկ նոր բարեկամի համար մի փափուկ շոր փռեցի հատակին ու մտա անկողին: Բայց նա կամացուկ վնգստում էր:

Ստիպված վերցրեցի նրան հատակից, դրեցի ծոցս, մի քիչ շոյեցի սիրուն դնչիկն ու ասացի.

- Մի՛ մտածիր, Գնդլի՛կ ջան, մայրիկը քեզ դուրս չի անի: Քնի՛ր:

Շնիկը երևի հանգստացավ իմ խոստումից, դադարեց վնգստալ, ու մի քիչ հետո մենք անուշ-անուշ քնեցինք:

Առավոտյան արթնացա: Շունը՝ դնչիկը ձեռքիս հենած, հանգիստ քնել էր: Շտապ վեր կացա, հազնվեցի, շնիկի համար էլ ուտելիք բերեցի խոհանոցից ու վազեցի դպրոց: Երբ դասերից հետո եկա տուն, Գնդլիկը չկար: Մայրս նրան դուրս էր արել: Վրաս էլ սաստիկ բարկացավ: Ես շատ ցավեցի ու լաց եղա: Վազեցի բակ, հարցուփորձ արի երեխաներին, բայց ոչ ոք չէր տեսել իմ շնիկին: Գնդլիկը չկար ու չկար:

Այդ օրը ճաշից հետո մայրիկն ու հայրիկը գնացին տատիկենց տուն: Ես ու փոքրիկ եղբայրս էլ՝ Աշոտիկը, տանը նստած՝ շների մասին էինք խոսում:

- Ինչո՞ւ մայրիկը շուն չի սիրում, – ասաց Աշոտիկը:
- Որովհետև նա չգիտի, որ շունը ամենահավատարիմ կենդանին է, – ասացի ես:
- Գնդլիկը երևի սոված է ու մրսում է, – ասաց Աշոտիկը:
- Երևի, – հառաչեցի ես:

Այսպես, գրուցում էինք ես ու Աշոտիկը, մեկ էլ միջանցքից լսեցինք մայրիկի գոռոցը: Վազեցինք դուռը բաց արինք և ի՛նչ. նորից Գնդլիկը դռան մոտ կծկված վնգստում էր: Մայրս երևի մթուղայան մեջ տրորել էր շնիկի պոչը. սա էլ ցավից վնգստացել էր ու մորս վախեցրել:

- Այս շնիկը ձեռ չի քաշի մեզանից. ավելի լավ է վերցնենք պահենք, – ասաց հայրիկը:
- Հա՛, հա՛, պահենք, պահենք, – ուրախացանք ես ու Աշոտիկը:
- Սա շատ քաջ շնիկ է երևում, կմեծանա, տան պահապանը կդառնա, – ավելացրեց հայրիկը:

- Հա՛Ֆ, հա՛Ֆ, – հայրիկի խոսքը հաստատեց Գնդլիկը:

Այնքան փոքրի՛կն էր, այնքան սիրունի՛կն էր, այնքան մե՛ղք էր շնիկը. ցրտից դողում էր: Մայրիկի սիրտն էլ կարծես փափկեց:

- Դե սա ի՞նչ է, որ տուն պահպանի, – նահանջեց մայրս ու վերջապես ժպտաց: Իսկ մենք մեր շնիկի հետ ուրախ-ուրախ մտանք տուն:

Ես ու Աշոտիկը կերակրում էինք մեր նոր բարեկամին, հետո խաղում ու վարժեցնում: Գնդլիկը շատ խելացի շնիկ էր, իսկույն յուրացնում էր մեր տված դասերը ու իրեն շատ լավ էր զգում մեզ հետ: Մեր երես առած կատուն նախանձից տրաքվում էր, որ մենք շանն ավելի շատ ենք սիրում: Թաքուն մոտենում էր, ճանկռտում շնիկի դնչիկը և \$ռացնելով փախչում: Իսկ մայրիկը չէր թողնում, որ պատժեինք փիսիկին: Մայրիկն ընդհանրապես կատու չի սիրում, բայց փիսիկին շատ էր երես տալիս, որովհետև փիսիկը մուկ էր բռնում:

- Ոչի՛նչ, Գնդլի՛կ ջան, շուտով կմեծանաս, վրեժդ կլուծես, – մխիթարում էինք մեր շնիկին ես ու Աշոտիկը, իսկ նա պոչը թափահարում էր ու ցավը մոռացած նորից խաղում մեզ հետ:

Օրեցօր մեծանում էր մեր շնիկը: Հիմա, երբ կատուն փորձում էր ճանկռել՝ նա ինքն էլ էր հարձակման անցնում: Մայրիկի ներկայությամբ Գնդլիկը երբեք չէր հաչում. մայրիկը բարկանում էր: Գնդլիկը շատ էր ուզում արժանանալ մայրիկիս ուշադրությանը, բայց առայժմ հաջողություն չունեի:

Մի գիշեր էլ, երբ բուրոս խոր քնած էինք, հանկարծ Գնդլիկը սկսեց կատաղի հաչել: Արթնացանք, վազեցինք միջանցք: Հայրիկը բաց արեց միջանցքի դուռը, և մեր քաջ շնիկն իրեն դուրս նետեց: Պարզվեց, որ մի հարբած մարդ շփոթել է իր բարեկամի հասցեն և աշխատում է դուռը բացել: Գնդլիկն իր պարտքն է համարել՝ անմիջապես դիմել պաշտպանության, գործի դնելով իր սուր, ականջ ծակող հաչոցը:

- Ուռա՛, կեցցե՛ մեր Գնդիկը, – գլուխկոնծի տվինք ես ու Աշոտիկը, – բա որ ասում էինք քաջն է:

Այդ օրվանից մայրիկը մեզանից թաքուն ուտելիք էր տալիս շնիկին, և շունն իրեն երջանիկ էր զգում:

Շատ երես առածն էր մեր կատուն: Յաճախ թաքուն հարձակվում էր թաղի շների վրա, ճանկում նրանց ու փախչում:

Մի անգամ էլ մի քանի շուն միասին հարձակվեցին մեր կատվի վրա: Կատուն տեսավ, որ փախչելու ճար չկա, բարձրացավ ծառը: Շները շատ էին բարկացած նրա վրա և ծառից չէին հեռանում: Կատուն էլ վախից փշաքաղվել և օգնություն էր կանչում:

- Մյաո՛ւ, մյաո՛ւ...

Գնդիկը պատշգամբից լսեց փիսիկի աղեկտուր մլավոցը ու հասավ նրան օգնության: Նա ավելի փոքր էր, քան ծառի տակ հավաքված շները, բայց ընկերոջը ինչպե՞ս թողներ վտանգի մեջ: Յուսահատ կատաղի հաչոցով վրա նետվեց: Շները մի պահ շփոթվեցին, բայց տեսնելով, որ իրենց հակառակորդը ընդամենը փոքրիկ մի շնիկ է, ընկան նրա հետևից ու մի լավ գզեցին նրան: Կատուն էլ առիթից օգտվեց առանց ուշադրություն դարձնելու, թե ի՞նչ վիճակի մեջ է իր պաշտպանը, ծկեց տուն: Խոհանոցում Գնդիկը բարկացած հաչեց կատվի վրա:

- Յա՛Ֆ, հա՛Ֆ «Ինքդ չարություն ես անում և ինձ գցում կրակի մեջ»:
- Մյաո՛ւ, մյաո՛ւ՝ «Էլ չեմ անի», – մլավեց կատուն և իր մեղքը քավելու համար գնաց մուկ բռնելու:

Այդ օրը նա առաջին անգամ մուկ սպանեց:

Յիմա Գնդիկը մեծացել է, ուժեղ, խելացի շուն է դարձել: Արդեն մեկ տարեկան է: Պահպանում է տունը: Յսկում է, որ կատուն միս չթռցնի կամ էլ մայրիկի սիրած ծաղիկները չփչացնի: Խաղում է մեզ հետ և ամեն օր մի նոր բան սովորում: Մեկ-մեկ էլ մուկ է բռնում կատվի փոխարեն:

Բակի բոլոր չարաճճի շներն ու երեխաները վախենում են Գնդլիկից ու նրա ներկայությամբ իրենց կարգին են պահում, որովհետև Գնդլիկը կռվարարներին չի կարող տանել: Հիմա մայրիկս շատ է սիրում Գնդլիկին և մսի ամենահամեղ կտորները նրան է տալիս: Իսկ երբ մենք չարչարում ենք նրան՝ պոչից քաշում կամ դնչին խփում, մայրիկը բարկանում է:

- Մի՛ տանջեք շանը, չարաճճի՛ անպիտաններ...

Գնդլիկը՝ հա՛՛՛, հա՛՛՛, – հաչում է մեզ վրա. «Մայրիկին չի կարելի բարկացնել», – կարծես ասում է նա:

Իսկ ես ու Աշոտիկը թաքուն իրար աչքով ենք անում և ուրախացած՝ գլուխկոնծի տալիս: